

Demokratia ja julkisoikeusyksikkö

5.2.2020

VN/15155/2019

VN/15155/2019-OM-4

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausuntopyyntö VM190:00/2019

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikon mukaisesta hallituksen esitysluonnoksesta. Oikeusministeriö on arvioinut esitysluonnosta henkilötietojen suojan näkökulmasta. Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotusmenettelystä annettua lakia siten, että sivullisen tiedonantovelvollisuutta Verohallinnolle laajennettaisiin koskemaan myös sellaisia välityspalvelujen tarjoajia, jotka eivät samalla maksa tai välitä palveluun liittyvää maksusuoritusta. Verohallinto voi antaa päätöksellään tarkempia määräyksiä esimerkiksi annettavista tiedoista ja niiden antamisen ajankohdasta. Koska tiedonantovelvollisuus koski henkilötietoja, ehdotetulla sääntelyllä on yhteys perustuslain 10 §:ssä säädettyyn henkilötietojen suojaan. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei ehdotettua sääntelyä ole arvioitu henkilötietojen suojan näkökulmasta. Esitysluonnokseen ei sisälly arvioita suhteesta perustuslakiin ja säätämisjärjestykseen. Esitystä olisi tältä osin arvioitava ja täydennettävä jatkovalmistelun aikana.

Lisäksi oikeusministeriö huomauttaa, että henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntökehikko on muuttunut 25.5.2018 sovellettavaksi tulleen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta EU 2016/679) myötä. Yleistä tietosuoja-asetusta täydentävän kansallisen tietosuojalain (1050/2018) perusteella tietosuoja-asetusta sovelletaan eräin poikkeuksin myös sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan. Kun henkilötietojen käsittelystä on tarkoitus säätää kansallisessa lainsäädännössä, tulee asiassa ottaa huomioon yleinen tietosuoja-asetus ja arvioida perusteet kansallisen liikkumavaran käyttämiseksi.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettava säädös, joten lainvalmistelussa on huomioitava yleisestä tietosuoja-asetuksesta tulevat reunaehdot kansalliselle henkilötietojen suojaa koskevalle lainsäädännölle. Näin ollen on arvioitava, voidaanko ehdotettuja lainsäädäntötoimenpiteitä toteuttaa yleisen tietosuoja-asetuksen kansalliselle lainsäädännölle jättämän liikkumavaran puitteissa. Esityksessä on osoitettava, mihin yleisen tietosuoja-asetuksen artiklaan henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset perustuvat. Kansallinen yleistä tietosuoja-asetusta tarkentava lainsäädäntö on esimerkiksi mahdollista silloin, kun henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan eli silloin, kun **käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi**, tai kun **käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi**.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on painottanut, että henkilötietojen käsittelyä koskevan kansallisen erityissääntelyn säätäminen tulee jatkossa rajata vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuoja-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi. Perustuslakivaliokunnan mukaan hallituksen esityksessä on erityisesti

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Demokratia ja julkisoikeusyksikkö

5.2.2020

VN/15155/2019

VN/15155/2019-OM-4

perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (ks. esim. PeVL 14/2018 vp).

Ehdotuksesta ei käy ilmi, mikä olisi henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen peruste (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohta) eikä se, miksi kansallinen erityissääntely on ehdotetun mukaisesti välttämätöntä. Esitystä on syytä arvioida näiltä osin jatkovalmistelussa **ja täydentää perusteluiden osalta**.

Lisäksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei ehdotettua sääntelyä ole arvioitu suhteessa yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiseen käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteeseen. Kun henkilötietoja käsitellään muussa kuin niiden alkuperäisessä käyttötarkoituksessa, niitä ei asetuksen 5 artiklan mukaan saa käsitellä näiden alkuperäisten tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Tietojen jatkokäsittelystä voidaan asetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaan säätää jäsenvaltion lainsäädännössä, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Myös näiltä osin esitystä on syytä arvioida ja **täydentää perustelujen osalta** jatkovalmistelun aikana.

Oikeusministeriö tarkastelee tässä lausunnossa verotusmenettelystä annettua lakia vain kyseessä olevan hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetun osalta, mutta huomauttaa, että voimassa olevan lain 3 luvun 22 §:ssä viitataan tietosuojalailla kumottuun henkilötietolakiin.

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Johanna Suurpää

Erityisasiantuntija

Jassi Saurio

Jakelu Valtiovarainministeriö, valtiovaraministeriö@vm.fi

Tiedoksi Pertti Nieminen (VM), pertti.nieminen@vm.fi